

Climate makeover

Vier organisaties wagen het erop

Vier organisaties gaan de strijd aan om zo snel mogelijk 100 procent klimaatneutraal te worden. P+ volgt hun stappen in de goede – en de verkeerde – richting.

✦ TEKST JEAN-PAUL DRABBE ✦ ILLUSTRATIE ERIK KRIEK

Sommige voorstellen moet je tijdens de lunch te doen. Het voorstel om klimaatneutraal te worden, bijvoorbeeld. Je buurman verslikt zich in zijn broodje kaas, de secretaresse laat een glas melk uit haar handen vallen en die ene jongen van ICT valt flauw in zijn bord tomatensoep. Rob van der Rijt zou opveren uit zijn stoel. Deze MVO-expert gaat de vier winnaars van de Climate Makeover helpen om mogelijk binnen een jaar klimaatneutraal te worden. De Climate Makeover is een initiatief van MVO Nederland en het Klimaatplein, waarmee vier Nederlandse organisaties een adviestraject konden winnen om binnen een jaar 100 procent klimaatneutraal te worden. De winnaars: Stichting ZOA, gemeente Leiden, Iedema Projectstofferij en bouwbedrijf Vrouwe. Van der Rijt zal hen adviseren en bijstaan. Hij heeft de winnaars nog niet bezocht, maar staat te trappelen. Een voorbeschuiving.

STICHTING ZOA wil minder vlieguren

Hoe duurzaam zijn goede doelen? Nog lang niet duurzaam genoeg, vindt Stefan Leeffers (1987), facilitair manager bij ZOA, de stichting die zich inzet voor slachtoffers van gewapende conflicten en natuurrampen. “Ik heb wel de indruk dat goede doelen meer investeren op het gebied van duurzaamheid”, zegt Leeffers. “Ze kunnen ook niet anders dan duurzaamheid hoog in hun vaandel hebben. We kunnen het ons bijvoorbeeld niet permitteren om slachtoffers te helpen die getroffen zijn door overstromingen of droogte en vervolgens deel uitmaken van de oorzaak van die natuurrampen.”

Stefan Leeffers werkt nu ruim vijf jaar bij ZOA, de stichting waar

hij al aan de slag ging tijdens zijn opleiding tot facilitair manager. Tijdens die studie werd Leeffers al geboeid door MVO-vraagstukken. “Vroeger was een facilitair manager iemand die enkel verantwoordelijk was voor een goede werkomgeving. Een moderne facilitair manager staat midden in de organisatie en wordt daardoor meer betrokken bij strategische vraagstukken in de bedrijfsvoering. Daarin is ruimte om processen beter en duurzamer in te richten.”

Dat komt goed uit, want er moet nog veel gebeuren om ZOA klimaatneutraal te maken. Er zijn op dit moment meer dan achthonderd medewerkers werkzaam bij ZOA. En die vliegen erop los – heel de wereld over. Leeffers: “We hebben berekend dat we jaarlijks alleen al met vlieguren 490 ton aan CO₂ uitstoten. Het woon-werkverkeer met 129 ton komt daar nog bij. Daar valt dus zeker winst te behalen. Natuurlijk moet er gevlogen worden, maar we moeten wel kritisch zijn. We zouden ons moeten afvragen of het wel noodzakelijk is om te vliegen, wanneer we soms ook met Skype iets kunnen afhandelen.” Maar ook dichterbij huis valt er wat te besparen. Het ZOA-hoofdkantoor staat op een bedrijventerrein in Apeldoorn en heeft een groot, plat dak. Daar kunnen zonnepanelen op. Toevallig loopt er al een project om dat voor elkaar te krijgen, maar de financiering is nog niet rond.

Rob van der Rijt over deze Makeover:

“ZOA heeft een probleem met de vlieguren. De hulpverleners moeten vliegen, daar kun je niet omheen. Maar wat Stefan zegt klopt zeker: er moet kritisch gekeken worden naar de noodzaak van die vluchten, hoewel ik verwacht dat die er vaak wel zal zijn. En vlieguren hebben helaas een enorme footprint. Soms is het mogelijk veel winst te boeken met het beter op elkaar aan laten sluiten van vluchten. Een lange vlucht veroorzaakt namelijk minder uitstoot per kilometer dan een korte vlucht.”

www.zoa.nl

BOUWBEDRIJF VROUWE BV wil tips over bedrijfsvoering

De bouw is een branche die flink met duurzaamheid bezig is. De bouw is óók een branche die heel handig is. Met wet- en regelgeving rond duurzaamheid, bijvoorbeeld. Daar moet Peter Vrouwe, eigenaar van bouwbedrijf Vrouwe BV (acht man in dienst en nog een hoop zzp'ers), niets van hebben. “Er zijn genoeg trucjes in de bouwwereld, maar daar hou ik niet van. Aan de andere kant zorgt de regelgeving niet altijd voor het duurzaamste product, dat moet ook gezegd worden, maar het is goed dat er regels zijn.”

Vrouwe zag een advertentie in een plaatselijke krant over de Climate Makeover, en had wel oren naar een adviestraject over het verduurzamen van zijn bedrijf. “Ik ben er altijd al mee bezig, ik denk en geef om de toekomst, maar je hebt er niet altijd evenveel tijd voor als ondernemer. Ik ben benieuwd wat voor adviezen ik straks over mijn bedrijfsvoering zal krijgen.”

Klimaatcoalitie: toekomst na Parijs

De Climate Makeover is in het leven geroepen om aandacht te trekken voor de Nederlandse Klimaatcoalitie. Deze coalitie bestaat uit deelnemers die het wat rustiger aan kunnen doen dan de winnaars van de Climate Makeover: uiterlijk 2050 zullen zij klimaatneutraal zijn. Hoe gaat het deze coalitie? Inmiddels hebben ruim driehonderd organisaties zich aangemeld, vertelt Vincent van Marle (1985), projectmanager bij MVO Nederland. “We hebben een heel mooi fundament aan deelnemers. Een diverse mix, grote en kleine organisaties die de kar trekken.” De Klimaatcoalitie heeft een online platform waarop deelnemers kunnen inspireren en geïnspireerd kunnen worden met duurzame casussen, rechtsreeks uit de praktijk. Dat staat nu nog allemaal door elkaar heen, maar op termijn moet dat per branche verdeeld worden, zodat iemand uit de energiesector geen casus uit de bakkerswereld voorgeschoteld krijgt. Hoewel de branches vaak ook nog een hoop van elkaar kunnen leren, geeft Van Marle toe.

De coalitie is in eerste instantie gevormd met oog op de klimaatop in Parijs. Toch is er toekomst na Parijs: de coalitie gaat door. Van Marle: “We hebben genoeg ideeën die we kunnen uitvoeren en events die we willen organiseren. Het zou zonde zijn om de coalitie te ontbinden nu de top achter ons ligt. Het platform kan een goede steun bieden aan alle ondernemers met een ambitie tot klimaatneutraliteit. Daarom nodigen we iedereen uit om zich aan te sluiten. Als je als bedrijf ook in de toekomst nog relevant wilt zijn, moet je nú gaan schakelen.”

www.klimaatcoalitie.nl

De Nederlandse Klimaatcoalitie is een initiatief van MVO Nederland, Natuur & Milieu, Het Nederlandse Klimaatverbond en het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

vooral: goed werk leveren, zodat een vloer er niet na een jaar of zeven al uitgehaald hoeft te worden.” Iedema doet dus al een hoop, maar laat het nog niet zien. Kotteman: “En dat is wel belangrijk, ook voor je klanten. We zouden trots zijn als we duurzame koploper binnen onze branche kunnen worden, maar dan moet je wel vertellen wat je allemaal doet op het gebied van MVO. Daarom ben ik blij dat we een adviestraject hebben gewonnen, want adviezen over duurzaamheid zijn altijd welkom. Rob van der Rijt heeft bij meer duurzame bedrijven in de keuken gekeken dan ik, dus ik kijk uit naar ons eerste gesprek. Beter goed gejat dan slecht bedacht, zeg ik altijd!” De branche van de projectstofferders is volgens Kotteman niet uitgesproken duurzaam. “Je hebt bedrijven die ermee bezig zijn, bedrijven die er een beetje mee bezig zijn, en bedrijven die het helemaal links laten liggen. Gelukkig kun je er tegenwoordig niet omheen door de regelgeving, maar er kan en moet nog een hoop gebeuren. Zeker aan de onderbelichte people-kant. Ik hoop dat wij op dat gebied een voorbeeldfunctie kunnen vervullen.”

Rob van der Rijt over deze Makeover:

“Ik verwacht dat bij Iedema het vervoer een groot deel uitmaakt van de CO₂-voetafdruk. Dan wordt het interessant om te onderzoeken of er logisch, zuinig en duurzaam gereden wordt. We moeten kijken of de routes beter op elkaar afgestemd kunnen worden, of de chauffeurs getraind kunnen worden om beter en duurzamer te rijden, en wellicht zijn CO₂-neutrale voertuigen een optie.”

www.iedemaprojectstofferding.nl

GEMEENTE LEIDEN

wil ook eens op een duurzaamheidslijstje

Een gemeente met een ambitie om klimaatneutraal te worden, dat is flink. Of het lukt is afwachten, maar dat de lat lekker hoog is gelegd, zoveel is zeker. Marcel Belt (1980), programmamanager Duurzaamheidsagenda: “De gemeente Leiden heeft in haar beleidsakkoord fors ingezet op duurzaamheid. We zijn momenteel bezig de besluitvorming voor elkaar te krijgen. Het ambitiedocument 2030 moet dat worden. Daarnaast hebben we een agenda voor de kortere termijn tot 2020. Daar rollen straks vijftig tot zestig duurzame projecten uit – we gaan flink aan de slag met duurzaamheid. Dat mag ook wel, want we staan al een tijdje onder aan de duurzaamheidslijstjes.” En van die schlemielienrol op de duurzaamheidslijstjes wil Belt nu wel eens af. De gemeente gaat samenwerken met de universiteit en hoopt zo duurzame innovaties in te kunnen voeren. Het potje voor duurzaamheid telt nu 9 miljoen euro. “De ambitie is er”, vertelt Belt. “We willen gaan opvallen op het gebied van duurzaamheid. We zijn een oude stad, de tweede monumentenstad van Nederland, iets wat je niet direct met duurzaamheid associeert. Dat gaan we veranderen: we gaan duurzaamheid koppelen aan onze monumenten. Ook op een monument past een zonnepaneel. De vraag is of het binnen een jaar gaat lukken – dat durf ik niet te zeggen, maar dat we grote stappen in de goede richting gaan zetten, dat staat vast.”

Rob van der Rijt over deze Makeover:

“De gemeente Leiden is de moeilijkste van de vier winnaars. Een enorme organisatie. We zouden kunnen starten met de oude gemeentelijke gebouwen te verduurzamen. Het stadhuis bijvoorbeeld. Niet direct een megalomaan project starten, dan worden de kosten torenhoog. Ik heb in het verleden meerdere gemeentes geadviseerd, en weet dat het behoorlijk uitmaakt wie de wethouder is. In Tilburg zit er een die zelf ook intrinsiek begaan is met duurzaamheid en dan zie je dat het vleugels krijgt binnen zo'n gemeente.” ■

www.leiden.nl

➤ Duurzaamheid leeft ook enorm onder klanten, vertelt Vrouwe, die eerder dit jaar een huis heeft opgeleverd dat volledig energieneutraal kan zijn. “Nul op de meter. Goed isoleren is de basis. Luchtdicht bouwen. Efficiënt omgaan met de ruimtes. Warmteopwekking met een luchtwarmtepomp. Zonnepanelen. Dan kom je een heel eind. Het is allemaal iets duurder om te bouwen en ook de materialen kosten wat meer, maar dat is een kortetermijnvisie. Op de lange termijn gaat zo'n huis je natuurlijk enorm veel geld besparen.”

Dat is een voorbeeld van een klant met een duurzame wens. Maar veel klanten hebben natuurlijk ook wat minder duurzame wensen. “Ik wil wel weten wat ik dan moet doen. Als een klant wensen heeft die totaal niet duurzaam zijn, dan kan ik dat moeilijk weigeren. Ik wil wel weten wat Rob van der Rijt daarover te zeggen heeft.”

Rob van der Rijt over deze Makeover:

“Wanneer je naar de eigen organisatie van het bouwbedrijf kijkt, zie je dat stroom- en gasverbruik een groot gedeelte van de CO₂-voetafdruk veroorzaakt. Wanneer we starten met het reduceren van dat verbruik en vervolgens het restant groen inkopen, is al een groot gedeelte van de impact verdwenen.”

www.bouwbedrijfvrouw.nl

IEDEMA PROJECTSTOFFERING wil duurzame koploper worden

“Het zal lastig worden”, zegt Marco Kotteman (1969), adviseur duurzaamheid bij Iedema Projectstofferding (momenteel drie vestigingen). Eigenlijk denkt Kotteman niet dat Iedema binnen een jaar klimaatneutraal kan worden, maar hij laat zich graag verrassen. Bovendien zijn ze bij Iedema niet vies van een uitdaging, zegt hij. “We werken al jaren met duurzaamheid in ons achterhoofd, en zo handelen we ook. Niet de goedkoopste spullen gebruiken maar – waar het kan – herbruikbare kwaliteitsproducten. Geen onderbetaalde zzp'ers maar vaste krachten, aangevuld met een vaste groep freelancers. Maar

Het moet sneller dus moeten we krachten bundelen

In de wereld van MVO en duurzaamheid leven grofweg twee beelden. Het ene beeld is dat we goed bezig zijn en dat duurzaamheid terrein wint. Het andere beeld is dat burgers, bedrijven en overheden duurzaamheid nog steeds niet massaal omarmen. Beide beelden zijn waar. Maar wat mij betreft is de tweede observatie relevanter dan de eerste.

Nederland kent veel organisaties die zich met duurzaamheid bezighouden. Ik noem onder andere MVO Nederland, Urgenda, Milieu Centraal, Circle Economy, IDH, Dutch Sustainable Growth Coalition, Nudge, VBDO, Springtij, De Groene Zaak, Social Enterprise NL en vele milieu- en ontwikkelings-ngo's. Elk van hen heeft een eigen niche en kan trots zijn op wat intussen is bereikt. Als we alle kleinere en grotere begrotingen optellen dan besteden we gezamenlijk aanzienlijk meer dan 100 miljoen euro.

De vraag moet worden gesteld of we hiermee de impact bereiken die we beogen en of het huidige budget wel voldoende is. Soms wordt er samengewerkt maar meestal gebeurt dat slechts op ad-hocbasis. Er is geen structureel overleg. Laat staan dat er een strategische agenda is die qua ambitie spoort met de enorme urgentie van alle duurzaamheidsvraagstukken.

Het is hoog tijd dat de mismatch tussen de huidige impact en de urgentie hoog op onze agenda komt. Willen we de implementatie van duurzaamheid echt versnellen, dan moeten we allemaal naar een volgend niveau van impact. We moeten uit onze comfortzone en onderdeel worden van een groter geheel met een grotere impact dan de optelsom van ieder voor zich.

Ik heb hierover intussen met bijna alle genoemde organisaties gesproken. Hoewel de contacten meestal plezierig en welwillend zijn, constateer ik dat ieder van ons vooral druk is met het eigen verhaal en daarom vooral binnen de eigen schaduw blijft acteren. Dat geldt evengoed voor mijn organisatie.

Ik vind dat we ons die houding niet meer kunnen permitteren. De urgentie is te groot. De versnippering evenzeer en onze gezamenlijke impact is te laag. We moeten met elkaar naar een nieuwe grote stap.

Daarom stuur ik genoemde organisaties deze maand een brief waarin ik voorstel de krachten meer te bundelen. Onderdeel van dat voorstel is het gezamenlijk uitnodigen van een paar wijze mensen die voor en met ons een nieuwe stip op de horizon zetten. Zoals een informateur dat doet als basis voor een nieuw kabinet. Vervolgens kunnen we ieders kracht beter gaan benutten en samen een sterkere vuist maken. Met als doel burgers, bedrijven en overheden in een veel hogere duurzaamheidsversnelling te krijgen.

Willem Lageweg, directeur MVO Nederland
w.lageweg@mvoederland.nl